

SULYOK VINCE

Tegnapodban élsz

versek

1997—2001

Mikes International

Hága, Hollandia

2005.

Kiadó

'Stichting MIKES INTERNATIONAL' alapítvány, Hága, Hollandia.

Számlaszám: Postbank rek.nr. 7528240

Cégbejegyzés: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Terjesztés

A könyv a következő Internet-címről tölthető le: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

Aki az email-levelezési listánkon kíván szerepelni, kérjük küldjön egy emailt a következő címre:

mikes_int@federatio.org

A kiadó nem rendelkezik anyagi forrásokkal. Többek áldozatos munkájából és adományaiból tartja fenn magát. Adományokat szívesen fogadunk.

Cím

A szerkesztőség, illetve a kiadó elérhető a következő címeken:

Email: mikes_int@federatio.org

Levelezési cím: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Hollandia

Publisher

Foundation 'Stichting MIKES INTERNATIONAL', established in The Hague, Holland.

Account: Postbank rek.nr. 7528240

Registered: Stichtingenregister: S 41158447 Kamer van Koophandel en Fabrieken Den Haag

Distribution

The book can be downloaded from the following Internet-address: **http://www.federatio.org/mikes_bibl.html**

If you wish to subscribe to the email mailing list, please send an email to the following address:

mikes_int@federatio.org

The publisher has no financial sources. It is supported by many in the form of voluntary work and gifts. We kindly appreciate your gifts.

Address

The Editors and the Publisher can be contacted at the following addresses:

Email: mikes_int@federatio.org

Postal address: P.O. Box 10249, 2501 HE, Den Haag, Holland

ISSN 1570-0070

ISBN 90-8501-042-X

NUR 306

© Mikes International 2001-2005, Sulyok Vince 2002-2005, All Rights Reserved

A KIADÓ ELŐSZAVA

Ezzel a verseskötettel kezdjük *Sulyok Vince* — Norvégiában élő magyar költő, műfordító, könyvtáros — életművének elektronikus kiadását. Jelen kötet eredetileg hagyományos könyv formában a Széphalom Könyvműhely gondozásában jelent meg Budapesten 2002-ben. [A Széphalom Könyvműhely adatai, ahol a kötet beszerezhető: 1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Tel.fax: 351-0593), E-mail: iroalap@axelero.hu; Honlap: www.szephalom-konyvmuhely.hu]

Sulyok Vincét bemutattuk már a Mikes International olvasóinak a Mikes International negyedévi internetes folyóiratunk 2003. évi július-szeptemberi számában található *ÍGY ÍRTUNK MI* rovatban. A Bibliotheca Mikes International keretében kiadott *'Nyugati Magyar Költők Antológiája, 1980'* c. költők antológiában pedig szerepelnek költeményei.

A Bibliotheca Mikes International könyvkiadásunk keretében az alábbi kötetek jelentek meg eddig a *nyugati magyar irodalom* sorozatban:

- **Nyugati Magyar Költők Antológiája, 1980.** (szerk. Kemenes Géfin László)
- **Nyugati Magyar Próza Antológiája, 1982.** (szerk. Ferdinandy György)
- **Nyugati Magyar Esszéírók Antológiája, 1986.** (szerk. Borbándi Gyula)

Hága (Hollandia), 2005. június 24.

MIKES INTERNATIONAL

PUBLISHER'S PREFACE

Today we commence publishing electronically the œuvre of Vince Sulyok — the Hungarian born poet, literary translator and librarian living in Norway. Present volume was initially published in traditional book form by the Széphalom Könyvműhely publishing house in Budapest in 2002.

The Hague (Holland), June 24, 2005

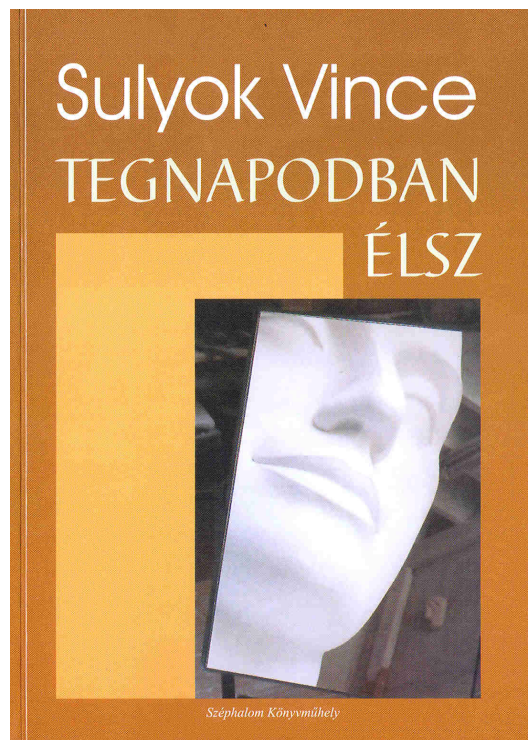
MIKES INTERNATIONAL

SULYOK VINCE

1932-ben a Győr melletti Ménfőn született, s egri főiskolai hallgatóként vett részt a 1956-os forradalomban, amiért utóbb el kellett hagynia Magyarországot. Rövid kitérőket követően Norvégiában talált második otthonára, ahol újabb diplomát szerzett, majd az Oslo Egyetemi Könyvtárban évtizedeken át volt a közép- és kelet-európai részleg (s benne a bőséges hungarica-gyűjtemény) szakértője és vezetője. 1958-ban Rómában jelent meg verseskönyve (*Rám döntött világ*), 1961-ben Brüsszelben (*Céltalan világ*). A norvég, a német, az orosz és a magyar irodalom jeles műfordítója: József Attila, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Pilinszky János, Csoóri Sándor, Kányádi Sándor verseit épp úgy az ő fordításában ismerhette meg a norvég olvasó, mint Konrád György *Látogatóját*.

Sulyok Vince sok éves munkájának eredményeképp 1995-ben megjelent az *Ungarns Historie og Kultur (Magyarország története és művelődése)* című, 700 oldalas, enciklopédikus mű, mely hiteles és bőséges ismeretet közvetít a magyar kultúráról a skandináv világ számára.

A kötet borítója Lisztes István szobrászművész egyik munkája alapján készült a művész hozzájárulásával.

A kötet grafikai illusztrációit Kovács Ferenc Oslóban élő író, fordító és grafikus készítette.

TARTALOM

<i>A Kiadó előszava</i>	<i>III</i>
<i>Publisher's preface</i>	<i>IV</i>
TEGNAPODBAN ÉLSZ	1
<i>MAR MEDITERRANEO</i>	3
ŐSZI SZORONGÁS, ŐSZI TENGER	4
NARANCSLIGETEK ŐSZI ILLATÁBAN	5
MA, HOLNAP S MINDÖRÖKKÉ	6
SPANYOL TENGERPART	7
UTOLSÓ SUGARAK ?	7
SZERELMEM: A TENGER	8
MINDENSZENTEK A SPANYOL PARTON	9
EZ ITT A BÉKE SZIGETE	10
NYÁRUTÓ	10
MAR MEDITERRANEO	11
<i>VALAMI KIKÖTŐ FELÉ</i>	<i>14</i>
MEGKÉSETT RÓZSÁIM	15
MINTHOGYHA	16
ENNÉL MESSZEBBRE	16
LEÉPÜLÉS	17
SUMMA SUMMARUM	18
ARANYLÁNGÚ PILLANATUNK	19
NEM VÉD SEMMI MEG	19
AKI MEGHAL	20
TOLÓKOCYSIBAN	20
AMÍG INTEGETNI TUDUNK	21
FÉKEZNÉNK SORSUNK KERÉKÉT	22
MÉG MA	23
FOGYÓ ÉLETEM	23
KIHULLVA FÉNYBŐL, ÉLETBŐL, IDŐBŐL	24
MINDEN NAPUNKKAL	25
EGY UTAD VAN HÁTRA	25
SZÓL A HARANG MAJD	26
VALAMI KIKÖTŐ FELÉ	27

A SZIÁMI-ÖBÖL BUDDHÁJA.....	29
A SZIÁMI-ÖBÖL BUDDHÁJA	31
THAIFÖLDI DÉLELŐTT.....	32
ELUTAZÁS	33
ÚTRAKELÉS SZOMORÚSÁGA	33
A KÜLÖNÖS KELETI SZÖNYEG	34
AZT HISZED FOLYTON	35
HÁROM FÖLDÖN.....	36
HIRTELEN ÚJRA MEGPILLANTALAK	36
OLTALMUL A MUNKA MARAD.....	37
DON QUIJOTE GYŐRÖTT	38
IDILLI KERT, BAJOS VILÁG	39
DALLAM, ARC, FELSZÁRNYALÓ ÉNEK	39
HONNAN KIVONULT A TÖRTÉNELEM.....	40
A VERS: A SZAVAK ÁLMA.....	41
ARANYLÉPCSŐ	42
MIRE KELLENE ITT A MÚLTAD ?	43
KOMPHAJÓN HELSINGÖRBŐL.....	45
A CSENDET ITT TANULTAM MÁR	45
CSIGAHÁZADBA HÚZÓDNI.....	46
NORVÉG HEGYI ERDŐN	47
NYÁR A KERTBEN.....	48
VELED ÁLMODTAM	49
ÖRÖK KÖRFORGÁSBAN	49
ELSZÁLLT EGY NYÁR	50
NYARAK ELMÚLTÁN.....	51
MINDJOBBAN BELEFEKETEDVE	52
IDEGENSÉGED	53
ÖRÖKSÉGEM	55
LÁTSZÓLAG ALIG VÁLTOZOTT	56
MINDEN HONTALANSÁG MÖGÖTT	57
ÚJRA ÁLMODNI	58
ÉR A TÁVOLI NYÁRI RÉTEN	59
HIMNUSZ AZ AKÁCOKHOZ	59
LEHÚNYT SZEMMEL	60
A KÉZFEJED	61
LOKALIZÁLNI KELLENE.....	62

KÉPZELETEMBEN MÉG.	63
MINDENRE RÁESTELEDIK	64
AKÁRHA HALOTT VOLNÁL.....	64
VALAHOL A MÚLTAMBAN	65
EGY HAJDANI BÚCSÚZÁS	66
BÓLINTANAK A LÉTTELENBŐL	66
MESSZIRŐL <i>HAZA</i>ÉRKEZETT.....	67
THE INVISIBLE MAN.....	68
ROMOKBAN ÁLL.....	69
LEROMBOLT FALAK NÉPE.....	69
RAGYOG A PILLANAT MÉG	70
ÖRÖKSÉGEM.....	73

TEGNAPODBAN ÉLSZ

Életedből egyetlen egy napot
se tudsz elhagyni,
kinullázni teljesen s végérvényesen:
veled marad múltadból
mindig valami fontos-lényeges
(avagy éppen lényegtelen)
s magad is ott maradsz valamiképpen
örökre azokon a helyeken,
ahol valaha éltél és járkáltál,
a házakban, szobákban, amiket meglaktál
együtt nevüket vesztett emberekkel,
ködbe mosódott arcúakkal.

S valamiképpen ott maradtál
a dombhátak virágzásba ájult fái között is
valószínűtlen távol került tavaszokban
s a kisalföldi réteken, hol valaha
szelek dagasztották rajtad az inget,
mikor száradni favillával
„forgattad” a lekaszált szénarendet;
mögülük egy kihúnyni sose akaró
nyárvégi alkony
pirossága-feketesége sziporkázik
feléd – mintha tenné már ezer éve!

S ott állsz te még mindig egy dunántúli
szőlő végében is, nem is észelve,
hogyan közben kiszántották a szőlőtöveket,
a kunyhót felperzselték s kiírtották
körül a szilvafákat: méznél édesebb
gyümölcsseiken darazsakkal osztzkodtál...

Elszállt óráiddal, múltaddal
élhetsz csak, amíg élsz,
s ha tán nem is akarnád: mádban is
a tegnapodban élsz!

MAR MEDITERRANEO

ŐSZI SZORONGÁS, ŐSZI TENGER

Punta de Mar, mondom magamban
s a távcső derengő üveglapján
megjelenő szirtfokot nézem,
ahol szikrázó októberi fényben
emberalakok ácsorognak,
imbolyognak és jönnek-mennek
a szálloda és a gyémántlő víztükör
közötti sávon
a sziporkázó tengerrel hátuk mögött.

Valami rettenetes béke
testesül meg ebben az egész képben,
akkora már, hogy szinte szívet bénító;
hogy szinte fel se fogható.

Lomha hajók nehézkes vonulása
a látóhatár peremén
s vitorlások, madárként billenők
és repdesők – s egy igazi madár,
amint beszáll a lencse üvegébe. ..

Mit is keresek itt
idegenként az idegenben,
távol mindattól, ami voltam,
ahol járkáltam, ahol éltem?

S a léttől is minden napommal távolodva,
anélkül majdnem, hogy belőle
jöttányit bár, akármilyen kicsit,
de valamit is megértettem volna!

NARANCSLIGETEK ŐSZI ILLATÁBAN

Alkonyattájt már szinte giccses
rózsaszínűre változnak itt a falak,
a nappal oly vakítóan fehérek,
s ahova a tűző napsugarak elől
dél-tájt bebújtak: óvatosan előmászhatnak
a macskák most és hízelkedve dörgölőznek
a nők aranylón csillanó lába szárához,
kik ágaskodva gyűjtik be a napszagú
ruhaneműt a lapos háztetőkön.

Hajladozásukat nézem, opálos magasokba
nyúló karjaikat, derekuk ívét
s mögöttük a tenger sötétté váló tükrét
a titokzatos nagy hajókkal, ahogy lassan
úsznak valahova a láthatáron
bele a páralebegésbe, bele a
kihúnyó parázsként még fel-fel izzó,
de egyre inkább feketedő végtelenbe.

Mennyire *egy* lettem már ezzel a
déli-szaki képpel: balkonom asztalánál
pohár bor, tál gyümölcs, könyvek s fehér
papírlap előtt üldögélek körbevéve
távoli hegyláncokkal s közeli
citrusfaligetekkel mindjárt itt alattam.

Oly természetes lett mindez már, hogy nehéz
lenne valami mást a helyébe gondolnom
s úgy vélnem: másképp is lehetne.
S noha Ithaka képe itt kísért még egyre
álmokban, vágyakban, gondolatokban,
tudom jól: késő lenne oda visszatérnem,
már nem az várna rám, mit egykor odahagytam:
erdők tűntek el, jóvízű kutak dűlőkön,
dűlőutak maguk, szőlők, gyümölcsösök
s elterebélyesedtek hajdani szép leányok...

Míly jól tudom mindezt (vagy tudni vélem) innen
a mediterrán tenger fölötti magasból,
a narancsligetek őszei illatából.
Ithaka megvan még, s nem is oly nagyon messze:
Itt van még velem a szívemben
ebben a tengerparti spanyol tájban is,
ahol hajókra látok rá s pálmák sorára
és kigyulladó ívlámpákra a sétányon.

MA, HOLNAP S MINDÖRÖKKÉ . . .

Olyan körülöttem a délelőtt
a szikrázó vizekkel,
a dombra felkapaszkodó fehér házakkal,
mintha máris emlék lenne csupán:
emlékezésem holt vízébe befagyott
képek színes sora egy mediterrán
őszelőről, „kődobásnyira” szinte csak
Afrika partjaitól. Felidézni
ezt fogjuk majd odafent, Északon,
a kandallónál, míg odakint viharok
üvöltenek havakat hordva,
mi meg virágzó narancsfákra gondolunk,
az októberben is nyári derűre,
a sétány pálmáira alattunk
s ahogy itt ültünk e fölött a táj fölött,
ebben a szinte életvégi ragyogásban
mintegy a Sors jóvátételeként:
hogyan ez számunkra mégis kijutott,
legalább ez, legalább ennyi kijutott.

Mostantól ez a nap fénylik nekünk majd,
ez a zavartalan kékségű ég
ma, holnap s mindörökké, ámen.

SPANYOL TENGERPART

Ezt a partvonalat kellene most leírnom itt,
ahogy alattam kanyarogva
beletűnik a messzeség páráiba.

A párákba, amelyek sejtetik velünk már
az est könnyörtelen közeledését,
a sötétség óráit.

Leírni ezt a tépett partszakaszt alattam,
mit folyton új hullámok igazítanak ki,
rajzolnak és formálnak újra,

akár önkényes ujjak
tologatták régi térképeken
a fölvérző országhatárokat.

De mint a meredélyen a szirt-tömböt
a fölébe magasodó fák árnya:
irgalmasan elfedi lassan

az egész partszakaszt, ezt az egész tengeri tájat
s őszi falnak támaszkodó alakomat
a mindenekre rázuhanó spanyol este.

UTOLSÓ SUGARAK ?

Egyfajta otthonosság érzete
fogad már itt, a Fehér Partokon,
mik szinte kérdik: itt akarsz-e élni
mostantól már ezek alatt
a sodródó bárányszerűek alatt,
mik majdnem árnyékot se vetnek,
s e már-már határtalanná tágult vizeknél,
hol múltadról zizegnél
parti fenyőknek, narancsligeteknek.

Jártomban már nem csak a múlt,
de az elmúlás angyala követ
s tovaűzni az angyalt nem lehet:
a sors kereke fordul folyton
s felmorzsolja az éveket,
felmorzsolja az életet,
s lehetőségemül lassan annyi marad csak,
hogy nézegessek itt a délután
vizekbe zuhanó napja után,
számbavéve és szinte szálinként számolva
az utolsónak maradt néhány sugarat.

SZERELMEM: A TENGER

Szemközt ülök a tengerrel megint,
fölötte inkább, fentről rátekintve.
Visszanéz rám ősies, halovány,
borzolódo bőrként megránduló,
nagy állatként lélegző teste.

Én, ki tengert huszonnégy évesen
láttam először: szerelmese lettem.
Betelni vele soha nem tudok,
először mindig ráesik szemem
s feléje intek búcsút elmenőben.

Órákat töltök azzal: bámulom
érzékeny-finom rezdüléseit
s ahogy kelletlen, lomhán megvonaglik
vad szelek korbácsütéseire,
akár cirkusz ketrecében oroslán,

míg végül fel nem bődül oly erővel,
hogy belereszket a zöld partszakasz,
nyerítenek tarajló vízei,
elborítják a strandokat hinárral
és zakatolnak egész éjszaka

hánykolódva, míg én az ágyamon
heverve álmatlanul hallgatom
nyers hörgéseit – hogy reggelre kelve
hitetlenkedve nézzem sima tükkrét
s benne a játszódo arany napot.

Szeszélyes és ki nem számítható –
vele a lelke mennyire rokon!

MINDENSZENTEK A SPANYOL PARTON

Ott, ahol ezüst sávvá változik
a tenger sötétkéke:
nagy hajó úszik Gibraltár felé
a mediterrán ősz arany fényében,
de oly lassan, hogy szinte állni látszik
a távcső lencsében.
Fedélzetén és ablakainál
utasok állnak s felénk néznek,
a partok menti fehér városokra,
a mögöttünk feltorlódo hegyekre
s a víz tükrén köröttük hemzsego
vitorlásokra, hörgő motorcsónakokra.
Állnak a fényben a fedélzetén
a meleg őszi délutánban
tisztá ruhában és elégedetten
s talán boldogan is: nyertesei
az életküzdelemnek,
kik már a földön mint a mennyben élnek
s aligha gondolnak arra: milliárdoknak
nem futja a mindennapi kenyérre,
milliárdoknak nem jut pohár tiszta víz...
Úszik az arany fényben a hajó
a tenger halpikkelyként bőrző fedelén –
állok én magam is a fényben
terasz párkányára könyökölve,
magasan házak és pálmások fölött,
mintegy a Lét hálóján fennakadva,

mintegy arra várva, hogy levegő
után tátogó, fuldokló halként begyűjtsön
síkos kosarába a Sors.

EZ ITT A BÉKE SZIGETE

Elnézem, amit te nem láthatsz,
a tenger elcsendesülését
az éjszakai szélvihar után,
a fények remegő ezüst szalagját
a látóhatár peremén,
hol fehértestű vitorlások hada hemzseg
– boldog bogarak meleg őszi sugarakban.

Hallgatom, amit te nem hallhatsz,
kutyavonítást, testes spanyol asszonyosságok
öblöshangú trécselését egy kapualjban,
ugrabugra kis madarak zsinatolását
és a mentő metsző sikolyát messziről,
a bozontos pineák ligete mögül.

Béke itt földön, vizen, városon,
ez itt a béke szigete,
ez a pálmás, meleg mediterrán part
– amíg lehet,
amíg a terror el nem ér ide
s nem robbant bombát a villák között
s fanatikus muzlimok nem repülnek
eltérített gépekkel a szállodasornak.

NYÁRUTÓ

A falevélként billegő
kicsi hajót
villantja fel búcsúzóul felém
a tenger, nyárutói tengerem,
párákba vesző opálos vizek

szivárványos bőrzését-borsódzását
s a Costa Blanca fehér gyöngyfűzérén
vakítón izzó apró városok
ablakait, falait, háztetőit.

Az augusztusi teljes
hőben és ragyogásban
bódultan így
búcsúzom a látványtól magam is
s indulok – vonakodva s meg-megállva –
afelé, ami még vár,
ami vár még rám valahol
a száját elnyelésre tátó
s pusztulásomat kínáló időben.

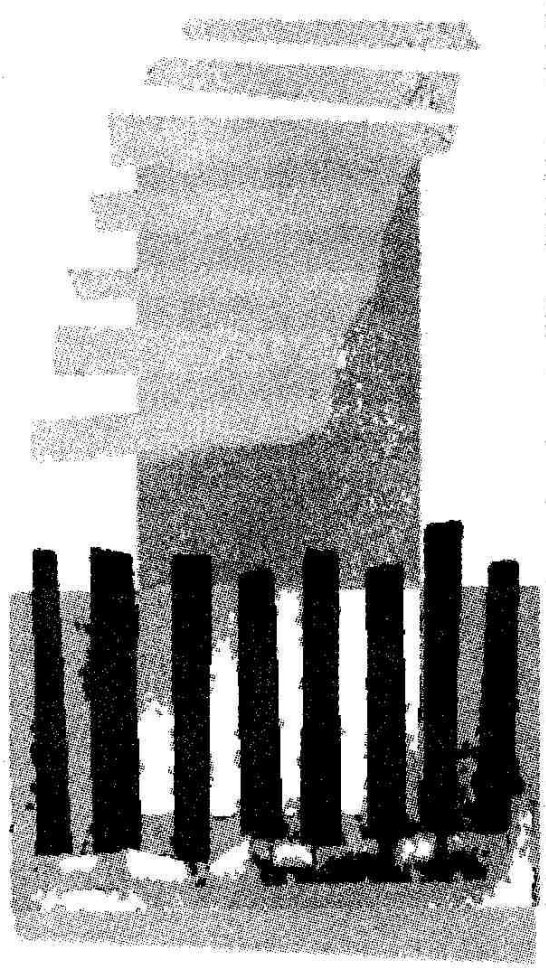
MAR MEDITERRANEO

Újból a tenger! Gördül zölden,
hánytorog habzón s élémbe kerül
a sárga-szürke fövényen.
Látványa milyen szomjat olt, milyen
vágyakat teljesít be bennem,
ki tengertelen éltem negyed századot
tengertelen hazámban,
tengerét veszített hazámban?

A kék tenger-csoda azt súgja: megérkeztem
valahova, ahova életem
kezdeté óta vágytam. Hazaértem
ide, hol egybefolynak most szememben
a zöld egek a zöld vizekkel.

Mar Mediterraneo, te folyton moccanó táj:
fellegeket úsztatsz, szeleket indítasz
habokat hajtva, s nem bír betelni veled
sem a szem, sem a lélek.

Amíg csak élek, őrizni fogom
magamban roppant fényjátékaid
és hangjátékaid egészen addig,
amíg szememből minden kép és minden élet
tovább vissza nem tarthatóan ki nem lobban.

VALAMI KIKÖTŐ FELÉ

MEGKÉSETT RÓZSÁIM

Megkésett rózsáim: még duzzadó, telt,
gyönyörű bimbókkal az érdesedő őszben,
a még mindig enyhe, fájdalmasan szép,
de sebesen hanyatló-erőtlenedő
opálos ragyogásban:
éreztek-e, rózsák, amit én már *tudok*:
a teleholddal érkező fagyot,
a jéghideg fényű halált?

Megkésett életem: tervekkel és álmokkal
lelkemben még s fiókjaimban,
ígérve, hogy mi is jöhetne még,
részegítő tájak, színorgiák,
tengerparti napkelték és kertem csodái
a Sarkcsillag alatt, és asszonyom
szerelemtől hevülő ölelése –
mintha mindent csak félig éltem volna
eddig s hívna még a másik fele
minden örömnék, ámulatnak, szépnek.

De mire jut már idő? Jut-e még
valamire is? A fenyegetettség
érzése mérgez és rettent naponta,
mert *tudom* ugyan a fagyot,
tudom a rózsáimra érkező halált,
de saját szintúgy elkerülhetetlen pusztulásom
homályos jegyeit hiába boncolom:
annyit se sejtek a jövőről, mint a rózsák
a rájuk hűlő alkonyat fagyáról.

MINTHOGYHA

Minthogyha lenne választásra mód,
minthogyha másutt s másképp
is élhetnék, kívánnom kellene
s akarnom csak, s lehetnék gazdagabb
és sikerebb, jöhetnék és mehetnék
egy másik kertben, más égtáj alatt,
másfajta virágok és fák között;
minthogyha én választhattam volna ezt is
itt, mintha nem egy messzi
Nagy Akarat tologatna az élet
sakktábláján, apró kis figurát;
minthogyha sejtjeinkbe beépülve
(s beépülve mindenbe) nem létezne
valami Törvény, megmásíthatatlan
s felfoghatatlan, mit csak az eszmélés
rövidke perceiben sejthetek,
villanásnyi időre csak: amíg
fejem – kínban – fölemelem a porból
s rácsodálkozom vizekre, egekre –
fényvillanásnyi pillanatra csak,
mielőtt porrá omlok újból vissza.

ENNÉL MESSZEBBRE

Ennél messzebbre nem jutok már.
Az élet inkább már mögöttem
s az álmok elfogyóban.
Az álomtalan idő közeleg:
arctalan évszázadokkal, évezredekkel,
emberek nélkül s történelem nélkül.
A múlt akár ez az alkonyati
pára-köd, mely a rétek
s lapályok fölött tekereg:
egyre kevesebbet mutat magából,
s legélesebben éppen azt,

mit meg se tettem
s mit ki se mondtam.
És én mégis ezekre figyelek
egyre inkább, egyre gyakrabban. Bogozom
tegnapjaim reves csomóit
s előre is szinte háttal megyek,
amíg még tehetem.
Amíg még tart a kegyelmi idő.

LEÉPÜLÉS

A leépülésnek ez a lassú,
de kitartó és soha meg nem szakadó
folyamata, mikor a változás
napról napra nem is észlelhető,
bár mégis tudom : *itt* van,
jelen van folyton s valami kicsit,
valami talán nem is mérhető
rombol folyton, rombol szüntelenül,
s testem egyre kevésbé viselkedik úgy,
ahogy szokott s ahogy elvárnám
a szervek sok évtizedes
összehangolt, zavartalan
együtműködése után, s úgy tűnik, mintha
egy apró s magában jelentéktelen
porszemecske került volna a gépezetbe,
az én testem gépezetébe,
s jelenlétét már nem is lehet letagadni,
semmissé tenni se lehet,
jelenléte jelentősége nő csak
egyre nyilvánvalóbban minden újabb
napommal ki nem küszöbölhető
csökönységgel s vissza többé már soha
nem fordíthatón és meg nem állíthatón,
s rágja testemet megsemmisülésemig.

SUMMA SUMMARUM

Amit látni tudsz, behatárolt,
szűkös, hiányos, hézagos;
amit magadba fogadsz s magadévá
teszel, csak elmosódott, elnagyolt
vázlat, néhány érdektelen
részlet: fájdalmasan kevés
ahhoz, hogy átfogóbb és teljesebb
kép álljon össze benned a világról,
sőt ahhoz is, hogy alapvető, lényeges
kérdéseket fogalmazz meg magadnak.

Úgy tűnik hát: hiába az igyekezet
s nem jutsz a *lényegeshez* közelebb,
nem fogod fel a Létet,
nem érted saját életed
és szerepét a Létben.

Amit teszel, tenni tudsz : behatárolt
az is és időhöz kötött.
Toporogsz hát öncélúan csak
s földre lapulva – túl alacsonyan
még ahhoz is, hogy akárcsak eszedbe jusson
és kitekintsél
a csillagokig, a zenit
legcsúcsáig: az Istenig.

ARANYLÁNGÚ PILLANATUNK

Nézed: madár
veti bele magát
a felhőktől habzó tavaszi égbe.

Igen! Ilyen tökéletes,
ilyen teljes
odaadással és gyönyörűséggel
kellene mindig
nekünk is élnünk
életünk kurtára szabott
aranylángú pillanatát!

NEM VÉD SEMMI MEG

És itt ülök megint ezen az idegen,
noha megszokott tengerparton
már jóval túl életem delelőjén,
az úgynevezett *legszebb éveken*
s túl a legtöbbször annak is,
amit egyáltalán nyújtani tud az élet –
halálra ítélve tehát,
bár nem tudva még: meddig élek.

Hiába raktam házat is
magamnak: a kő, a fa, az üveg
megvéd bár fagytól, esőtől, vihartól,
de haláloktól nem véd semmi meg.

S hiába raktam védfalat szavakból
magam köré: meg ők se védenek;
egy napomon érvényét veszti minden
és értelmét minden igyekezet.
MARADANDÓ VÁROSUNK NINCS A FÖLDÖN.
Megszabott idejét nem éli túl
senki: te se és én se.

AKI MEGHAL

Aki meghal, megszabadul
halálával minden gondjától,
minden kintől és minden aggódástól,
töprengéstől és rettegéstől
és minden megaláztatástól;
nincs akkor többé küszködés, versenyfutás,
féltés, féltékenység, mibe
befeketedik a lélek;
nincs többé önáltató, hiú ragyogása
képzelt sikernek, boldogságnak,
aki meghal, megszabadul
halálával a halálfélelemtől is, –

de sajnós: tájak, tengerek, egek,
sodródó felhők, csillagrendszerek
látványától is és amit a szépség nyújthat
egy-egy szép arc ragyogásában.

A sírba nem hatol le semmi ebből,
s a zene se és a sóhaj se.
Hamis és látszólagos hát, amit
kínál: a megnyugvás, a béke.
Beledermeszt a semmibe csupán.
Az örök világosságból sírod
sötétjébe a három ölnyi föld fölötted
egy vékonyka sugarat sem ereszt be...

TOLÓKOCSIBAN

Tolókocsiban fal mellé állított
– noha csak pár rövid órára –
váratlanul a végzet.
Eltűzött volt ugyan alaposan
ez a tolokocsiztatásom
(ezúttal legalábbis),

hisz tudtam volna menni, ahova akarták
s problémám csupán átmeneti volt.
De ha végérvényesnek mutatkozott volna
s véglegesen lökött volna a *sors bona*
valamilyen sarokba
éppen engem, ki már-már fanatikusan
bízta-hitem egészségemben –
hogya vettem volna vállamra ezt a keresztet,
mit sokan életen át hordanak
s bele mégse rokkannak,
sőt a sorsnak fölébe kerekednek ?

AMÍG INTEGETNI TUDUNK

Évának

A kórház kettős ablakából
hosszan integettem utánad
s időről időre te is
visszafordultál irányomba
a sűrűsödő szürkületben,
mely egyre többet nyelt el alakodból,
mit végül sejthettem csak a magasból.
Mérgeken felhorkanva gépkocsik
rohantak narancsszín ruhád után
s egyszercsak felfaltak egészen.
Így maradtam magamra végül
– mintha örökre – idegen kórházfalak közt,
bár tudtam: holnap újra jönni fogsz s holnapután
talán már én magam ülhetek autómba
túljutva vizsgálatokon és kezelésen.
Nem is magamat: tégedet sajnálalak,
ahogy mentél egyedül a fekete estben
szívedben bizonytalansággal, félelemmel
attól a rossztól, mi ha tán nem is most jön,
beleszól egyszer megfellebbezhetetlen
könyörtelenséggel az életünkbe.

Addig jó minden, amíg búcsúzóul
nem kell integetnünk egymásnak

kórtermek ablakaiból.
Utána meg addig majd,
amíg integetni tudunk.

FÉKEZNÉNK SORSUNK KEREKÉT

A folyamatok megállíthatatlansága,
az idő könyörtelen rohanása...
A legtöbb dolgot akkor vennénk komolyan
igazából, elidőzni vele akkor szeretnénk,
amikor a hátunk mögé került már.
Ám a választásra nincsen lehetőségünk,
semmi módunk a megállásra,
sodródunk kell csak folyton, szünet nélkül –
s ha közben változunk: az hanyatlás csak,
csak fonnyadás, kiszáradás, csupán
legörbedünk a száját mindinkább felénk
ásítva táró anyaföldre.
Megy minden itt a maga útján
előre? vissza? Lényegében mindegy,
leépülésünket minek nevezzük.
Rövidke éveink időt nem hagynak
sem az önként magunkra vállaltakra,
sem a szelíd szemlélődésre, tűnődésre,
bárhogy fékeznénk sorsunk kerekét,
bármennyire kellene is az idő,
ha másért nem, hát hogy még egynéhányszor
körbetekintsünk az életben,
felmérjük mondhatatlan sok gyönyörűségét
s búcsút mondassunk a szívet szorító
szépségű, de sajnos egyszeri létnek.
S búcsút mondassunk – önmagunknak!

MÉG MA

Még ma leltárba kellene
venni a jól-rosszul megmaradt álmokat.
Holnap-holnapután esetleg
már késő lehet erre is.
Egyenként kellene – és hosszasan –
megvizsgálni és körbejárni őket,
mérlegelni esélyüket,
s a végleg s menthetetlenül
felhasználhatatlanná váltaktól
megtisztogatni a maradék életet
s könnyörtelen szível lemondani
a közben ugyan testmeleggé,
de feleslegessé
vált reményekről, vágyakról és illúziókról.

FOGYÓ ÉLETEM

Napjaim, a szürkék és a fárasztóak,
napjaim, az olykor kínokkal telítettek,
napjaim, a kedvetlenek,
napjaim, a boldogok, a könnyűek,
napjaim, a kék egűek, a nevetősek,
napjaim – ahogy múlnak,
ahogy sodornak engem is magukkal,
mint hordalékát tavaszon az áradás.

Gondolataim, a belém marók,
mik megnyugodni nem hagyják agyam,
gondolataim, a vigaszt adók,
amikor bennük megmerítkezem,
akár felhabzó, felüdítő vízben,
gondolataim: tavaszi egek
friss, szertelen madarai,
gondolataim: sötét téli délutánok
nehéz felhői, feketék, eltespedők.

Emlékeim, a kínosak, a keserűek,
emlékeim, a könnyűek, a lángolók,
a nevetésre késztetők, a torkot
szorítók, szomorúságba lökők.

Fogyó éveim, fogyó életem,
fogyó álmaim, fogyó nevetésem.

KIHULLVA FÉNYBŐL, ÉLETBŐL, IDŐBŐL

A szétszakadó felhőkből elővillanva
a hideg téli hold
könyörtelen élességgel úgy vág szemembe,
akárha a halál kaszája maga volna,
mely szünet nélkül vágja a Lét rendjét,
szünet nélkül előre hajol, lendül és vág,
s hanyatlanak, akiket ér, az elmúlásba,
legyenek bár barátok vagy ellenfelek,
szívemnek kedvesek vagy ismeretlenek,
dőlnék, rendekbe hullnak,
akár apám könyörtelen kaszája
nyomán egykor a gyerekkori réten
a fűvek, sások, vadvirágok.

Sötét, kemény árnyékot vet a fenyves
a holdas óra, s minthacsak
otthonalanná, hontalanná vált halottak
gyülekeznének a fekete erdőszélen:
feketednek elnémult seregek
kihullva fényből, életből, időből.

Sorra kerülhetek maholnap én is:
halott leszek,
beesüllyedve az időtlen semmibe,
mintha nem is léteztem volna !

A haláltól meg nem ment semmi !
A haláltól meg nem ment senki !
A múltó évekkal előnti lelkünk
az elmúlás szomorúsága.

MINDEN NAPUNKKAL

Minden napunkkal zsugorodnak az esélyek
arra, hogy egyik vagy másik igen fontosnak
vélt szándékunkat végbe tudjuk mégis vinni,
meg tudjuk valósítani.

Hátunk mögött mind közelebb hallatszik
a nyomunkba szegődött Idő fujtatása.
Fogynak, fogynak – jaj! – sietve az évek
s mindjobban kevesbednek a lehetőségek.

Egy nap késő lehet már a legtöbbre.
Holnap késő lehet mindenre.
S akkor egyszerre mintha minden megváltozna.
Megváltozik maga a ház, a kert is.
Egy talán nem is túl távoli órán
egyszerre csak minden másképp lesz.
Egyszerre csak minden másé lesz.

Másé az élet maga is.

Másé magunk. S az élet maga – másé.

EGY UTAD VAN HÁTRA

Figyelsz a csendre. Az erdő zúgása
egybeolvad a folyó morajával
s az őszi bokrok, vékonyodó ligetek
keserű-fanyar illatával.

Figyelsz a csendre, jól tudva, hogy vége
tavaszodnak, vége nyaradnak
s hogy viszont többé egyetlenegy elmúlt
évedet, napodat se látod.

Kutakba nézel s örvénylő egek
kék-fehér foszlányai közt
hajdani arcod kutatod a vízben,
ami már többé nincs, azt keresed.

Ami már elmúlt, ami többé nem lesz.
Keresed mégis gyűrűs vizek mélyén,
fák zúgásában, erdősusogásban
itt, valahol a világ végén, élet végén,

mely tavasz- s nyártalan már mindörökké
és kurta őszi is talán.
Úgy lehet: egy utad van csupán hátra
az életben már, s az daltalan és sötét.

SZÓL A HARANG MAJD

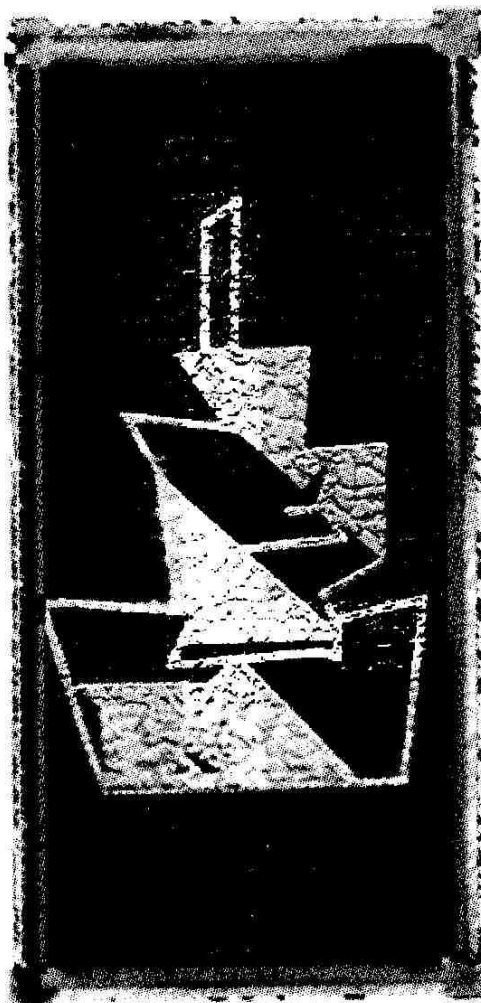
Szól a harang majd –
talán így szól majd értem is,
árad a hangja
a májusi mezők felett,
mint most, ebben a fénylő délutánban:
virágban állnak kertek, ablakok,
újul megint az élet,
kopácsolnak az új házon az ácsok,
zűmmög a szomszéd fűnyírója,
színeiket villantják bogár autók
a fák közül az arany ragyogásban
s huppanva hull postaládám mélyére
az újság esti kiadása
híreivel, miket én már nem olvasok,
békekötésekről, merényletekről,
büntényekről, színházi előadásokról,
földrengésekről, könyvekről, új gyógyszerekről,
mik számomra későn készültek:
én halott leszek s nem érint már semmi hír,
szól a harang felettem kedvesen,
szól értem, miközben könnyét törli kedvesem,
s lányom, fiam,
engem pedig a Léthe jéghideg,
fekete víze visz, sodor a hátán
az örök léttelenbe.

VALAMI KIKÖTŐ FELÉ

Mindjobban kibontakozva a ködből,
rázva le szinte magáról a tapadás,
nyúlós, visszahúzó párafoszlányokat
part felé tart a hajó, be a kikötőbe
igyekezik, a mólókkal védett
marina belseje felé, hogy horgonyt vessen
mielőbb, mert a szürke hullámok fölött,
a láthatár fölött tovább sűrűsödik,
tömény sötétséggé válik a levegő.

Minden hajó így siet mindig valami
kikötő felé, ha nap süt, ha vihar őrzöng,
mintha a kikötőért lenne a hajó,
a kikötőért s nem a vizekért,
nem távoli kalandokért, szépségekért.

Így keressük talán mi is mindannyian
kikötőnket, s ha nem lelünk
sehol az otthonos hajdanira,
akkor már szinte az is mindegy,
hol érünk partot, csak béke és nyugalom
fogadjon ott s jóindulatú emberek
s egy pad, amelyről csendben visszanézhetünk
a nyomvizek elsímuló fodraira.

A SZIÁMI-ÖBÖL BUDDHÁJA

A SZIÁMI-ÖBÖL BUDDHÁJA

Nézi Buddha az örök tengert,
százévek szállnak, nézi Buddha
– mozdulatlan maga – a partra szaladó
hullámok örök sodrát-rohanását,
ahogy mérik a mérhetetlent,
a kezdet és vég nélküli időt,
az ismétlődésben is változatlant,
a változásban is örökkön ugyanazt;
nézi Buddha s a mosolya
aranyba fagyva, mosolya
beledermed valami túlvilágba,
valami érzékelhetetlen léttelenbe,
szoborlétébe zárva maga, az aranyba,
az arany oltárból áradó ragyogásba,
és arca fölfoghatatlan derű
és arca fölfoghatatlan közöny:
nem érti örömünk és szenvedésünk,
nem érinti örömünk-szenvedésünk,
kis féreg-létünk tülekvő nyüzsgése,
ahogy sarutlanul ellépdelünk
előtte a hús márványlapokon,
az arany Buddha előtt, akihez
nem ér, nem érhet ima szava se,
mert ima sincs miért,
mert az, amitől félnénk, futnánk:
végül is elkerülhetetlen,
végül is elkerülhetetlenül
elér egyszer mindannyiunkat
s magunkra öltjük mi is (röpke pillanatra bár)
megmerevedett mosolyát –
mielőtt arcunk, testünk porrá omlana,
míg a pálmák közt tovább zúg a szél,
míg a parton tovább zuhog a tenger,
mint akkor is, mikor még nem volt ember,
mint akkor is, mikor már nem lesz ember.

THAIFÖLDI DÉLELŐTT

Sziámi lányok, ajkuk úgy nyílik mosolyra,
akár a fényre ismeretlen, buja
virágok húsos szíromlevele.

Jönnek-mennek karcsúan, kecsesen
és kedvesen, ígéreteiként?
küldötteiként? valami boldog világnak .

Önfeledt madarak fuldoklanak
saját daluktól, gekkók kórusa
felelget egymásnak monoton-gyönyörűen,

mintha buddhista szerzetespapok
zsolozsmázó imája szólna
karénekként egymás versébe vágva,
hol erősödve, hol halkulva.

Zöld tüzzel ég alatt a Sziám-tenger
s körben idekéklenek Burma borzas
hegyláncai tolongó, duzzadt nyári
felhőcsordákkal a tetők fölött.

A pázsiton kék és zöld gyíkok s gekkók
surrannak tova villámsebesen,
kókuszpálmák ingatják legyezőiket –

él, moccan, énekel, fűtyül
ez az egész trópusi dzsungel,
ez a párálló, virágzó mennyország.

Ülök itt részeként s valamiképpen
mégis kívüle ennek az egésznek,
szemlélve – de magamba nem bocsátva,

mert más tájaknak, más hétköznapiaknak
vagyok életfogytiglanul a foglya.

ELUTAZÁS

Tennivalókkal telezsúfolt
mindennapjaidat ma
odahagytad magad mögött.

A becsapódó ajtózár
éles kattánásával
mintha valahogy leállt volna
minden, ami eddig volt.

Életed maga is.

Terveidből és álmaidból
csak szerteszét szaladó szálak
maradtak hátra
egeden szétzilálva,

hogyan helyükbe napos
autósztrádák kanyargó szalagjai
s idegen tájak, távoli
városok tornyai toluljanak,

vizek, hogy frissre mossák
álmaidat, a megmaradtakat,
és frissre mossák
maradék életedet is.

Ha még lehet.

ÚTRAKELES SZOMORÚSÁGA

Minden útrakeleskor
tartana vissza valami,
húzna sokáig vissza, mint a mágnes,
ahhoz, ami volt, de elmúlóban van,
ami mögém kerül most,
amiről máris azt hiszem, hogy mögöttem van,

mert hiszen indulok, útra kelek,
hívna másféle tájak és tennivalók;
vagy érzem csak: mennem kell,
itt tovább nem maradhatok,
itt tovább nem időzhetek,
s szorongással tele a lelkem mégis
attól, ami jön, ami esetleg jön,
de bánkódom azon is, amit elhagyok,
ami véglegesen s vissza-nem-hívhatóan
a múlté lesz azzal, hogy elmegyek –
s szomorúságom parttalan
hánytorog, mint az őszi tengerek,
a meg-nem-tett, a meg-nem-ismételhető,
a talán-soha-többé-már kínjai miatt.

A KÜLÖNÖS KELETI SZŐNYEG

Az ólomüveges ajtón belépve rögtön
ott hever belül a nappalszobában
a vitrin előtt az aranyló
parkettán: ismeretlen míves
kezek-ujjak csodája. Színeit, színfoltjait
nem csupán évszakonként s napszakonként,
de óránként cseréli, változtatja,
különös varázslattal csalogatva el
szemünket izgalmas és furcsa
világokba, hogy azok ott a fények
összjátékából kis időre összeálljanak,
olykor csupán egyetlen alkalomra,
nem ismétlődőn *így* már soha többé.
A legizgalmasabb és a legszebb
mégis talán a hajnali órákban
szokott lenni a szőnyeg: a kétféle fény,
a lámpa meleg sárgasága és kívülről
a pirkadat szűrt, hűvös szürkésége közt;
összjátékuk időben rövid lefolyású,
de annál nagyobb hőfokú varázslásként
tölt el bennünket. Sokáig el is néznénk,

de nem lehet, mert indulófélben vagyunk
valahova, talán egy távoli országba,
ahova boldogan és régtől készülünk,
nyúlunk is bőrdöngőnk után, de
néhány oldalpillantásnyi időre
magához vonzza, színeit lobbantva,
szemünket a fölfénylő szőnyeg,
s bár indulunk, ahogy az óra tölünk megkívánja,
tudjuk, hogy útunk során folyton
rá gondolunk, erre a szoba parkettáján
hátrahagyott szép színcsodára;
rá s a remélt visszatérésre.

AZT HISZED FOLYTON

Azt hiszed folyton: valami
másik hely vár rád valahol
s egy másik helyen lelsz csodákra,
csodás tájakra vagy csodás
lányokra és alkonyatokra,
tengereken kelsz át, keresztezel
utakat, hegyeket és hidakat,
sziklákról alázuhanó s lapályokon
kanyarogva lelassuló folyókat,
világvárosok aszfaltján tolongsz
tömegek közt tipródva, lökdösődve
vagy tengerparti fürdőhelyeken –
holott a békét és a csendet
északi kerted nyugalma nyújtja:
a tuják erős zöldje, a begóniák
színörvénylése egész nyáron át
s tulipánok, nárciszok, margaréták,
muskátlík és petúniák
virágzása egymás nyomában –
amíg egy hideg őszi éjjelen
a halálba kell beledermesedjenek.
Egyszer így tör majd a fagy életedre is
és szavaid mind belefeketednek.

HÁROM FÖLDÖN

Három földön vagyok hát végül
honos ugyan – és mégis idegen.
Magam előtt is be kell ezt ismernem
józanul, hidegen.

Akik kiüldöztek gyerekkoromból:
nincsenek már ; a hatalom
elhagyta őket s el az élet is,
s ha élnének, se hallják a dalom.

S nem hallja más sem. Kik helyükbe
kerültek, jobbra csak idegent
látnak bennem. Tanúskodásom,
sorsom nekik mit sem jelent.

Gondjaik közt irigylendő csak
az én távoli „luxus” gondom
s közömbös hallgatás a válaszuk,
ha mégis mondom.

Ilyképp vagyok három országban is
mindinkább idegen.
Három föld bánata rakott
fészket a szívemen.

HIRTELEN ÚJRA MEGPILLANTALAK

Hirtelen újra megpillantalak
a fák alatt a sötét kicsi téren
a kőhíd közelében.
Ezüst ködpára úszik a vizen
s egy pillanatig úgy hiszem,
hogy kezed felém nyújtod,
de csak a könnyű pára
lebben fel hirtelen a fára.
A régi-régi óra
maga halott s még hívó szóra

se kelne valóra,
ha hívásnak egyáltalán még
itt valami értelme volna.
De a szeleburdi esteli szél,
mely váratlanul felkél
a patak didergő vize felett,
sietve magával sodorja
szétfoszló árnyalakodat is újra.

OLTALMUL A MUNKA MARAD

*Keresztes Lászlónak a 60. mérföldkőnél
s emlékéül az oslói éveknél is*

Kialkudunk magunknak olykor-olykor
egy kis idillt s ülünk elvarázsoltan.
Habzó fellegek sodródnak felettünk,
rég mesék megelevenedett
alakjai futnak egymás nyomában,
alattuk pedig smaragdzöld mezők,
bozontos erdők, hegyek, kék vizek,
aranyló, csupaüveg városok
s a béke és csend szigeteiként
pirostetős tanyák.

Ha ott nyargalhatnánk rajtuk, csak néznénk
ámulva mind e szépet és csodát,
de eltelnénk szomorúsággal is,
mert tudnánk: érvényét veszíti minden
nagyon hamar számunkra: ellobog
az élet s álmaink szétfoszlanak
hajnali párákként a partokon.

Hogy *ebbe* menekülhessünk: oltalmul
csak az marad meg, amit elvégeztünk
és megtettünk, elleneink dacára.
A Sorstól kicsikarni haladékot
olyképp lehet csak, s élnünk is csak addig,
amíg munkánkba tudunk kapaszkodni
s marad alkotni kedvünk és erőnk.

DON QUIJOTE GYŐRÖTT

Petőcz Miklósnak, 75. születésnapjára

Akárcsak mi, a többiek, mindannyian,
be vagy falazva te is az időbe,
be vagy zárva ebbe a felemás,
ellentmondásos korba, amiből
kilátni senki se tud. De amíg mi
csüggedve nézzük a Rossz burjánzását
körültünk, – fáradhatatlanul
kémeled te, hogy hol, mikor
vethetnéd harcba magadat
a Helyesért, az Igazért, a Jóért.

Egyetlen ügy se túl kicsi előtted,
egyetlen feladat és kihívás
se elriasztóan nagy; mozdulsz rögtön
törékeny tested se kímélve
s nem szégyenlve azt se, ha szemedet
előnti a könny olykor – öröme
vagy veresége: szinte egyre megy...
Don Quijoteként nyúlsz lándzsa helyett
tollad után, hogy szavaiddal küzdjél
győzelméért a Szépnek és Nemesnek.

Tudjuk: a Semmi elé fogva szállnak
a te éveid is, hiszen az elmúlás
torka nyel el végül mindannyiunkat;
de neveted a rád acsarkodókat,
mert fölébük emelnek tetteid,
amikre mégis sor kerülhetett,
noha elállták sokszor útatad.
Fölébük emelődik életed.

IDILLI KERT, BAJOS VILÁG

„Hatalmas idő!” – fiatal apám
hangját mintha csak most és innen hallanám.
Pedig az egy másik kert és másik tavasz volt
s talán egy másik élet is...
Torlódnak sebesen az évek
s torlódnak itt, fejem felett,
– akár akkor – habzó tavaszi fellegek
s mint annyiszor: „megújul a világ” megint,
vagy legalább megújulónak tűnik. Északi
kertem idillje mégis minthacsak
tévedés lenne: odakint
közelben és távolban bajra, kínlódásra
látok, mikor a munkában megállva
és megpihelve, szemem kitekint
(lélekben persze) a bajos világra,
hol népek fojtogatják, ölik egymást
a folyton szűkösebbé válni látszó földön.

DALLAM, ARC, FELSZÁRNYALÓ ÉNEK

Egy dallamot keresgélek magamban
mióta már:
csupa „ó”, csupa „á” .
Árad gyöngyözve, mint maga az élet,
árad: távoli, talán sohase létezett
órák idáig csillámló emléke.

Egy arcot keresek magamban
s a világban mióta már:
szeme kékje belevegyül az egekébe,
haja ráomlik szeme vadvizére,
akár habzó felhők az égi kékre.

Egy ajkat keresek mióta már:
nyitódik-csukódik-kerekedik,

csupa „ó” , csupa „á” ,
csupa eszméletlen-szép lobogás,
csupa gyönyör és csupa fájás
(nevetés-e, vagy már sikoltás?),
csupa hullámozó, lüktető, elúszó,
meleg, kerek „ó” és „á” ,
egy percig teljesség – és már távolodás,
teljesség még – és már lemondás,
már halkulva elúszó kacagás csak,
már sóhajnyi csupán csak.

Dallam, fehér arc, felszárnyaló ének,
egy valószínűtlenül távoli nyár,
erős, fiatal, boldog, nevető hang,
csupa „ó” , csupa „á” ,
kerekedő-csukódó, szétnyíló száj,
még gyöngyözőn áradó élet,
de folyton halkul is, távolodik már,
tovaszáll; ez a dallam az élet maga,
ez az ének az élet,
árad még – és már halkul is,
halkul és lassan elvész, tovaszáll.

HONNAN KIVONULT A TÖRTÉNELEM

Mikor a védhetetlen tájból
kihúzódott a Történelem maga is,
mögötte vissza mi maradt?
A szárnyrakelt idő mit hagyott vissza?
Néhány várromot, néhány
kőkupacot, hol kő kövön alig maradt.
S ami maradt, legtöbbjét szerte hordták
annak a kőnek is azok,
akik ma meglakják a tájat.

Maga a Történelem messze jár
s nyomában, mint a hajdanán
erre vonuló lovas seregek nyomán,
már por se száll, a por se száll –

oly rég volt minden, ami *volt!*
Szálig porrá váltak maguk a seregek,
a fegyvereiket ezüsttel villantók,
a káromkodva lovukat sarkantyúzók.

Rettenetesen kiürült utak
maradtak csak a Hajdanvolt után,
csak kongó, visszhangzó üresség,
csak fáradt, szomorú lemondás,
csak mindennapi bajaikkal küszködő,
létükbe nagy eszmék nélkül kapaszkodó
ijedt lelkek maradtak vissza,
kik nem álmodnak már együtt jövőt,
kik már nem emlékeznek együtt a múltra,
egyidőben, de külön-külön élnek
e földeken, hol a Történelem
magukra hagyta őket
temetőik tövében.

A VERS: A SZAVAK ÁLMA

Ahogy a boldog kertek narancsfája
bizakodón, gazdagon, bőkezűen
egyszerre, egyidejűleg hordozza
ágain az élet minden stádiumát:
rügyet, virágot és arany gyümölcsöt;

ahogy a fényben tántorgó hibiszkusz
részegülten élénk borítja-tárja
izzóvörös tölcsérvirágait naponta
(s naponta frisseket és újakat),
hogy így másolja, ismételje, mondja újra
sorsát és önmagát,
s küldje lobogó jeladását, fényjelzését
arról, hogy él, hogy ég,
arról, hogy *csak így érdemes*;

ahogy a narancs, a hibiszkusz
virágozza és termi sorsát:

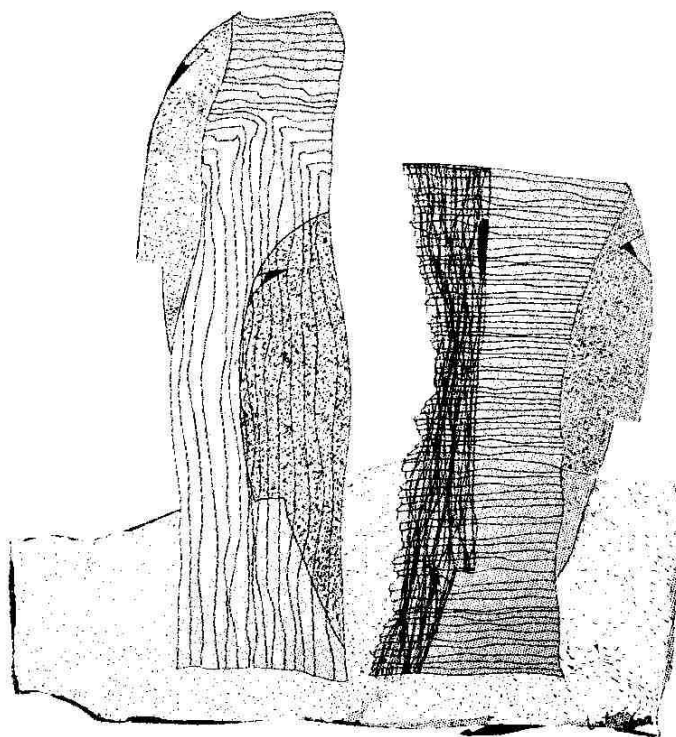
egybeterelem én is folyvást
a lelkem mélyén tolongó szavakat,
csökönyös életjelként
hogyan felmutassam magamat
s a szavak boldog álmát:
a verset!

ARANYLÉPCSŐ

Villányi Lászlónak

Jönnek felénk, lépkednek le az Aranylépcsőn
bájosan, kedvesen és kíváncsian,
egyre jönnek csak tündérszéken
egész életünk során szakadatlanul,
titkot hordoznak és titkot kínálnak;
s mintha ugyanazok volnának mindahányan
s ugyanakkor teljességgel különbözők,
ismeretlenként is mily ismerősek,
rejtélyesek, sejtelmesek
s alakjukat árulkodóbban
mutatják elő a redők,
mint teszi majd ruhátlanságuk éjjele;
jönnek s lépegetnek felénk, Antonio,
az Aranylépcső grádicsán el nem fogyón
s hang nélkül bár, mégis milyen beszédesen,
küldötteiként egy másik világnak;
betelni látványukkal soha nem lehet,
amiként nem lesz elég soha mosolyuk,
lágymint érintésük, magukat odaadó
testiségük akácméz édes gyönyöre;
hozza őket az Aranylépcső szüntelen
s viszi is tőlünk folyton el; állunk csak ott,
a forduló lépcső előtt, elforduló
életünk szálló évei és csillagképei
alatt anélkül, hogy bármit is értenénk
ebből a körbeforduló s noha csak egyszeri,
mégis örök csodából, ami az életünk.

MIRE KELLENE ITT A MÚLTAD ?

KOMPHAJÓN HELSINGÖRBŐL

A helsingőri erőd zöld tetői
mind messzebb maradnak mögöttünk.
Fehérhabos barázdákat szánt a hajó
s kövér sirályok lebegnek fölöttünk
kitartóan a derűs délelőtt
feledhetetlen egei alatt.

Észak! Hajóddal ma őszödbe érkezünk.
A túlsó oldalon széles, napos
svéd autópályák várnak ránk, tágas mezők,
fehér és rozsdavörös tanyaházak,
virágos, parkos, tiszta városok,
dombhátak sűrű fenyvesekkel,
csöndesbeszédű emberekkel.

A halszagú tengermelléki levegő
sós kortyaiból hörpintgetve öblögetjük
tüdőnkbe a kontinens kormait
s hajtunk, szinte megszálltakként menekülünk
hatszáz kilométert még északabbra,
hol piros almákkal vár ránk egy őszi kert,
fagytól perzselt levelekkel a norvég őszi erdők
s Oslóban fent egy élet, tele csenddel.

A CSENDET ITT TANULTAM MÁR

Tulajdonképpen egyetlen fa se
volt számomra itt idegen
s ráismertem a legtöbb
madárra is, amikor mintegy újraszült,
kékségeiben tisztára fürösztött,
mielőtt sziklás partfokokra kisodort
sirálysikolyok közt a nyári reggel.

De velem jöttek emlékeim is
s tízezer szó, és másik tízezer.
De a csendet itt tanultam hozzájuk
az örök hótól szikrázó hegyektől,
az őszök monoton esőitől,
a sítalpak sziszegésétől
vakítón fénylő hómezők fölött.

Élek egy domboldalban, napsütötte
házban – mióta már, nem is tudom.
Az évek úgy vonulnak el tova fölöttünk,
hangtalanabban szinte, mint a felhők.
Ablakaimból minden égtájról kilátok,
ablakaimból minden évszakra kinézek –
egyszerre magamra hagyottan,
eltelve furcsa bánatokkal
s egyszerre mégis valami titokzatos
boldogságban, amiért élnem adatik,
még folyton egyre élnem adatik
és *itt* adatik élnem!

CSIGAHÁZADBA HÚZÓDNI

A tél jeget virágzó országában
legjobb lett volna elfeledned nevedet,
a születési helyedet,
a gyermekkori éveket,
a kilátástalanság üres éveit
és évét üldöztetésednek.

A tél jeget virágzó országában
ablakban állva kellett volna folyton nézned
a tovasodródó harapós havakat –
hátsád mögött meleg szobával,
hátsád mögött könyvek hadával,
hátsád mögött az északi jóléttel,
gyerekekkel és feleséggel.

Tovább mire kellene itt a múltad,
mikor kényelmes bőrszékedből
bámulhatod a jéggé fagyott levegőt
s tévécsatornák serege
tálalja eléd a soros árvizeket,
földrengéseket és tűzvészeket,
szerencsétlenségeket, népírtásokat
s éhenhalókat – egyenes adásban.

Az igazak száma lesz csupán kevesebb
nap nap után, s az Igazságnak
marad mind kevesebb esélye.
Sűrű kerítésed mögé, csigaházadba
visszahúzódni: ennyi a lehetőséged
és kilátásod. A történelem tovább már
nélküled megy végbe az ablaküvegen túl.
Bámulhatsz rá csak kifelé,
akár a szélről sodródó havakra:
erre az életet mímelő s telet játszó,
de más szereplőkkel ágáló filmszalagra.

NORVÉG HEGYI ERDŐN

Menni csak. Menni. Menni.
Egyre beljebb a hegyi erdőn.
Gyalogolni csak. S gyakran meg-megállni
s már nem csupán kapaszkodók előtt
és, zihálva, kapaszkodók után,
mikor felgyorsul a szív üteme,
a tüdő üteme.
Folyton megállni itt-ott. Ácsorogni.
Belehallgatni az erdei csendbe,
a fák csendjébe, madarak csendjébe.
Elnézni ugrabugra őzikét,
szépséges feketerigót,
bokrok alján villámsebesen cikkanót.
Elnézni mókust, egeret,
rámcsoválkozva eliramló rókafit,

libasorban komótosan
tovavonuló borzcsaládot.

Mint akinek már ez a dolga csak,
ennyi maradt csak dolga a világban,
kiiratkozva szinte minden tülekvésből.

Helyette inkább menni, menni itt
kilométert kilométer után
emelkedőkön, elkeskenyedő
völgymélyek sikamlós ösvényein
s elidőzve magaslatokon vagy hegyélen,
magamba szívni kitáruló tájat, látványt,
hogyan megmaradjanak bennem a képek,
a színek, hangok – ez az áradó élet,
ez az egész földi gyönyörűség
az árnyak birodalmában is, mindörökké.

NYÁR A KERTBEN

A könyvet, amibe belefáradtam,
továbblapozza fürge ujjával a szellő,
a szeleburdi, a semmirekellő
s ceruzámért is odakap:
cenzúrázná a papírra rótt szavakat,
melyek kék patakocskákban szaladva
lepik el a fehér lapot.
S amikor bosszankodva odanézek:
a nyúgszék karfáján lecsüngő
kezemet kezdi hízelegve simogatni,
de a cikkanó pillanat már
torzonborz bokrok hajában éri utol,
virágszirmok tarka szoknyái közt motoz
és a felrebbenő madarak közt okoz
rövidke riadalmat.
A már-már elfelejtett tél után
száll velünk tündérszépen, melegen
a nyáreleji norvég délután

és száll velünk az élet is
az egekig felhabzó fényben,
a színeitől fulladozó tájban,
ebben az arany ragyogásban.

VELED ÁLMODTAM

Veled álmodtam tegnap éjjel.
Álmomban együtt
háltam veled.
Lázaimat szemed nyáregybolt-kékje
hűtötte-csillapította
s puha, finom kezed.
Hajad akár az északi nyarak
éjjeleinek mézszínű szőkecséje.
Szemed norvég tavak
tüze paraszas alkonyokban.
Felém villan, ahogy most elmegyünk
az utcán egymás mellett.
Rámvillan – de nem emlékezik.
Nem emlékezhetik. Pedig
álomban olyan valóságosan
voltál jelen, hogy most alig-
alig bírom megérteni, felfogni,
hogy míg én tisztán emlékszem álomra,
álomban rámfonódva ölelő karodra,
az egy-egy ritka szóra –
minderről te magad látszólag mit se tudsz,
mert nem is tudhatsz róla.

ÖRÖK KÖRFORGÁSBAN

Sok nyári este lesz ilyen majd *azután* is:
rendkívülien lassan alkonyul csak,
sokáig élnek az árnyalatok, míg
a mézarany szín szőkecsébe vált át,
meg tejszürkébe; órákon át tarthat

a színek alkonyi váltakozása,
amíg a felhők habjai az égen
fehérből rózsaszínbe, majd arany
csipkévé foszlanak
giccsesen már-már, miközben a kert
alig növeli árnyait,
csak a színei lesznek még mélyebbek,
a rózsák égővöröse, a margaréták
és jázminok fehérje, a talán nevük sincs
sárgák hada, s a vadszőlő szemlátomást
torlódik föl tovább a háztetőre:
zöldjével mindent ellepő,
hangtalanul hódító hadsereg.

Sok este lesz majd ilyen *azután* is,
s székenben aki akkor ücsörög:
fiam, lányom, rokon vagy idegen,
beindítja a legyezőként billenő
öntözőt majd és nézi az alkony csodáit,
a kert csodáit – s nem jutok eszébe,
aki pedig itt mindent megálmodtam
s megteremtettem. S nem észleli azt sem,
hogyan fölötté is tovagördül az élet,
jön mögötte is már a friss nemzedék.
Az örök körforgásban mindig új születés
következik a pusztulásra, ránk.

ELSZÁLLT EGY NYÁR

En sommer er over –
énekli átható, de kellemes
hangon egy nő a rádióban:
elszállt egy nyár megint.
Harmadik napja bukkan
elő a műsorokban,
noha augusztus közepét alig
hagytuk magunk mögött
s a késő délutáni terasz

hars színekkel nyíló muskátliai még
huszonöt fok melegben tikkadoznak.
Az énekesnő friss, életvidám
hangja is inkább májusok elé
illene-kíváncozna,
dala szövegének azonban
igaza nem vitatható:
elszállófélben van egy nyár megint,
a maradék csak ráadás már.
Elszállóban életem is talán
s ami ha mégis jönne még,
ráadás lesz-e az is már csupán?

NYARAK ELMÚLTÁN

A fagy elől, a tél elől,
a fekete, tömött felhőkkel érkező
szigorú fagyhalál elől
szedegetem, mentegetem
almáimat; ládákba gyűjtöm;
kamrába, pincébe behordom.

Egy-egy alma fejemre esik olykor.
Rám haragszik? Rám ütne a fa? Sújtana
a nyár elmúltáért, aki most éppen
a legközelebb állok hozzá ezen a
didergető őszei alma-temetésen,
halottak napja táján, ebben a
csupaszodó északi kertben,
ebben az avarszagú pusztulásban?

Szedegetem, gyűjtögetem, rakosgatom
egybe az almákat. Saját
gyümölcsöim? Madaras évek
fényteli nyarai mögöttem.
Már mind mögöttem? Kegyelemként
itt ez a nyirkos kert maradt csak,
a csorbuló és szétmálló idő?

Az álmok is közben elcsendesedtek.
Nyomul helyükbe visszatartatlatlanul
az álom nélküli sötétség.
S mikor innen is továbbmenni készlet,
e pusztulásában is meghitt kertből is
a sors vagy Isten:
hova megyek majd, milyen nyirkos
lyukba löknek be, ki pedig
úgy szerettem a fényt, a színt, a meleget?
Lesz-e angyal, hogy átkarolja
zuhanó vállam s megszorítsa,
görcseiből kioldja, kisimítsa
életbe még kapaszkodó kezem?
Hullj csak fejemre, őszi alma! Húsod
harapom míg ütésed ér s míg magam is
nem hullok valahol a sárba.

MINDJOBBAN BELEFEKETEDVE

Zizegni ezüst hangokon,
akár a fakósárga őszi nád,
mikor fölkel a szél a késő délutánban.
Zizegni – lassan ennyi is elég –
versenyt a lábát tóban mosogató náddal,
versenyt a gyorsan elfutó idővel.
Együtt zizegni *legalább* a náddal,
mikor és ha, alternatívaként
a teljes csendhez, némasághoz,
ennyi marad csak – ennyi még marad!
S elnézni a fekete fenyevesekkel
borzongón telet váró hegyeket,
köröttem itt ezt az északi tájat,
hol évtizedek sora óta élek.
A teleholdat nézni fölkelőben:
rézvörös fénye szinte
lángolni kezd a sötét vizeken,
hogymár-már tűzre kap tőle a nád
s nem zizeg már: pattog az egész nádas,

mintha valóban égne,
ha füstje nincs is ennek az égésnek
s bele a náderdők nem feketednek.

Kiégett torzs: egyedül maradok a parton,
mikor a felhők kioltják a fényt.
Én itt maradok egy kis ideig még
a tavas tájba magam is
mindjobban belefeketedve.

IDEGENSÉGED

Szemedben folyton erre lelnek:
idegenségedre, amit
definiálni, pontosabban
meghatározni szinte már nem is lehet,
de árulód saját szavad, beszéded
előttük még fél évszázad után is,
s hiába fogalmazol gondosabban
akár a legtöbbjükénél is:
marad mindig egy félrecsúszó hangsúly,
egy-egy szokatlan mondatszerkezet,
ami azonnal rádvillantja
tűnődő tekintetüket.
Az idegenség benne van
egész valódban, lényed legmélyében
s lemosdhatatlanul egy-egy mozdulatodban,
már abban, ahogy fejed emeled
vagy elbiggyeszted ajkad –
de sajna nem ott és nem akkor,
mikor ők tennék...

Ám menedéked (bevallhatod!) nem lehet
apáid földje sem, szülőhazád,
ahonnan az elvakult és eszeveszett
bosszú űzött ki a világba:
legfőbb árulód furcsa módon
ott is éppen szavad, beszéded,

a saját anyanyelved,
a tudatosan tisztának megőrzött,
melyből sorra hiányzanak az éppen
divatos szófordulatok, szavak, kifejezések;
de árulód a gondolataidból
s a ruházatodból előszivárgó
másság is: idegenséget
sugároz egész lényed már, a köszönésed,
ahogy kezét fogsz, ahogy ki- vagy belépsz
egy ajtón, vagy ahogy egy utcán
nem-vártan megállsz s nézel, nézel
valami elszállt évtized után,
azóta talán már halott barát
vagy az idők kódébe veszett lány után...

Ámbár tartozol két országhoz, két világhoz,
lettél mégis mind a kettőben
többé meg nem másíthatón,
helyrehozhatatlanul – idegen.

ÖRÖKSÉGEM

LÁTSZÓLAG ALIG VÁLTOZOTT

Látszólag ott van
minden a helyén,
látszólag alig változott
valami is –
s mindennek vége mégis,
mégis minden teljesen más már.
Az idegen
(a nékem idegen)
kutya vicsorog, ha megmozdulok,
csaholva tépi láncát
(a néki idegenre),
bárhogy csitítják:
érzékelési idegenségemet,
idegen világom szagát,
az ezer kilométereket
s az apai udvarról helyrehozhatatlanul
kirekesztő évtizedeimet,
s akárcsak az atyafiak áradó beszéde:
öli ugatásával ő is a csendet,
amit itt kerestem,
amiért éppen idejöttem
nyomában gyermekéveimnek.
De ez a csend már nincsen itt,
csak az én emlékezetemben.
Pedig látszólag a helyén van
a legtöbb dolog itt továbbra is,
látszólag alig is változott valami,
ám végül mégis be kell vallani:
hiába jöttem,
idegennek tűnik már szinte minden itt
nekem, az idegennek.

MINDEN HONTALANSÁG MÖGÖTT

Minden hontalanság mögött
hajdani haza emléke kísért,
szülői ház fala ragyog féhéren
s mikor, már félidegenként, betérünk
a régi kis utcába újból,
elácsorgunk egy ideig a ház előtt
a szeles, piros alkonyatban
s örökre szétmált életünkre
nézdelünk vissza lehúnyt szempillánk alól,
mert ott lelünk rá egyedül, bár ott is
korhadozóban, szétmálóban,
miként a gyerekkori kert csendjére is
igazából csak az emlékezetben,
szinte a végső feledés előtt.

A ház, amely az otthonom volt
és apám-anyám háza volt,
a helyén áll még, s nem kevésbé rangosan,
de ők maguk már évek óta
kint fekszenek a temetőben,
én pedig még régibb időtől
lakozom messzi idegenben.

Ami élet egykoron itt volt,
eltűnt velük, eltűnt velem,
lelkemben mégis halhatatlan,
s az elillant évek mögött
s hontalanságom évei mögött is
ott világlik még varázslatosan,
világlik bennem északi tavak,
hegyek és fenyőerdők közé szorult csendben.

ÚJRA ÁLMODNI

Újra álmodni múltamat?
Színtereit újra bejárni?

Időszerűtlenné vált arcaim
látnám viszont csak mindenütt
s időszerűtlenné vált álmaimmal
találkoznék csupán megváltozott
egykori városaim kicserélt utcáin,
s a tájak, miket annyira szerettem,
öregedőn, felsebzetten köszöntenének.

Fordulnék jobbra:
pusztulást –
fordulnék balra:
pusztulást –
látnék csak romlást, korhadást,
reményvesztést, csalódottságot,
üvegesedő, kiüresedő szemeket.

Múltamként ezt nyújtaná a jelen !
És sehol egy pihentető
padot, ahol
– ha újból nem is kezdhethnék neki –
de: újra álmodhatnám életem
s valamennyire legalább
kíváncsúnak és szépnek láthatnám
(első ízben? vagy: végülis?)
a mögém gyült kiürült éveket.

ÉR A TÁVOLI NYÁRI RÉTEN

Ezek az idegen nyárfák itt
ezen az idegen útszélen,
ezen az idegen lapályon
gyerekkorom távoliszép nyaraiba
viszik a szívem vissza,
szellős kisalföldi rétekre,
rétek aljában szivárgó aprócska érhez:
azok a nyárfák ebben
mosogatták fehér gyökerüket.
Ültem alattuk hosszú,
meleg délutánokon át
tehenekre ügyelve,
hörpintgetve az ér vízből
s eszegetve lekváros kenyeret
s gyümölcsöt tarisznyámból
a széles, szellős réteken
s napszám hallgattam hozzá
nyárfáink suttogását
a szivárgó ér széliben.

Nyárfáink, ezek a nyúlánkak, kedvesek,
ezek a kisalföldi gyerekkoriak
nincsenek már
s nem-rét a rét már
s a tehenek nem-tehenek,
de ugyan mi lett, lehetett,
kicsi ér, teveled?

HIMNUSZ AZ AKÁCOKHOZ

Virágzó akácfasorok,
már rég kivágott akácerdők
kivághatatlan, halhatatlan
illata kísér, bárhova sodornak
gyökerüktől megfosztott éveim,

halandó szívem el nem múltó fényű
májusainak színarany
mézzel illatozó akácvirágai,
utca porába belehullók:
addig kísérték, amíg élek,
amíg rátok emlékezni tudok,
amíg mézetek kenyérre csurgathatom;
tőletek bármily messze keveredtem,
élvezhetem még ma is egyre
aranszínű mennyei édességeket,
minden más édességnél édesebb
mézeteket.
Dunántúli akácok:
arany mézetekkel ti vagytok
a földön az üdvözülés,
ti a földi mennyország.
Vagytok ugyan gyökerestől kiirthatók,
de aromátok – halhatatlan!

LEHÚNYT SZEMMEL

Lehúnyt szemmel nemlétező
szőlőtőkékre nézek vissza,
már rég nem létező szőlőskertekre:
ragyognak a nyárvégi fényben,
pendülnek szinte fémesen
fürtök között a színesedő levelek.

Nézek csak vissza behúnyt szemmel
valami rég tovaszállt délutánba,
őszeleji dűlőkre, dombsorokra,
mintha az élet teljessége lakozott
volna abban a pillanatban.

Bevalljam-e, hogy ott se, hogy akkor se
voltam én boldog teljesen;
hogy elvágytam akkor is, abból a
délutánból is, szőlőskertből is
valahova, valami más jövőbe?

Az a jövő, amit még sejteni
se tudtam akkor, mára már mögöttem
s mögöttem szinte már az életem
maga is, melyik egyként nyújtott
felém mézet és ecetet

s kapukat egyként tárt fel és csukott be
előttem. Az emlékezet
mindig a legtávolibb évek
varázsáért nyúl, mert fénye ezeknek
legsajdítóbb, legtündökletesebb.

A KÉZFEJED

Édesapám emlékének

A kézfejed, por az már régen,
régen nem fáj annak már semmi sem,
s a régi fájásokra sem emlékezik már.
Miért van bennem mégis itt a mozdulat
évtizedek után is, hogy kézbe vegyem,
hogymeg töröljem róla a vért s bekötözsem?
Miért emlékszem vissza még mindegyre
csüggedten és nyugtalansággal arra,
amit megtenni ott és akkor
elmúlasztottam, amikor ügyetlenül
vagy túlbuzgón rácsaptad az autójátót
kézfejedre s véresre zúztad? Álltam ottan
bosszankodón (s mily ostobán!), noha sejthettem,
milyen fájdalmas lehet. Te zavarodottan
és kissé szégyenkezve nézdeledtél körül,
s zsebkendődet előkotorva kezdted
törölgetni a vérző-fájó kézfejet,
hogymeg elrejtse? meg nem történtté tedd az egészet?
Menyed meglátta mégis és kimosta
és bekötözte gyengéden és gondosan. De én miért
álltam ott tétlenül és ingerülten
(*ingerülten* ugyan miért is?), ahelyett,
hogymeg kezembe vettem volna akkor a kezéd

élve az alkalommal, hogy leküzdhetem
falusi-rideg szemérmességemet
(ugyan mi másnak nevezhetném?)?
Kézbe venni a kezéd végre egyszer
(igazán így először s talán utoljára),
elégtételül a sok-sok elmúlasztott
kézfogásnak, s a köszönet és hála
jeleként is. És nem kérdeztem tőled azt se meg,
hogyan nagyon fáj-e? Együttérző szavaim
enyhületet hozhattak volna tán. Azóta
elporladt már kézfejed, el a tested is,
fájdalmaid emléke is veled enyészett.
Belőled elenyészett – s belém költözött,
növekszik bennem, mint a rák.
Álmomban olykor az emlékek viaskodva
jóvátévőn vérző kézfejed kötözöm.

LOKALIZÁLNI KELLENE

Lokalizálni kellene a fájás
szivárgását: hogy honnantól és mikortól;
állni mégegyszer ott (percekre bár)
a lehúzott vonatablaknál
s fejbevertként, álnokul leütötként
belebámulni a sivár
télvégi délutánba, a pályaudvar
rideg szürkeségébe,
a sín párok egymásba szaladó
zúrzavarába: acél villanásuk
akár ránduló idegem.
Letaglózottként, elárultként,
józan, számító és rideg
könyörtelenséggel önmagamra hagyottként
állok egyre a lehúzott vonatablakban
s várom: felém fordulsz-e még,
visszafordulsz-e még felém,
rám nézel-e, a menekülni kényszerültre.

Bár hátra kellett hagynom mindenem
s mindentől megfosztottan
kellett indulnom idegenbe:
én sokszorosan visszanyertem mindent,
míg te, ki akkor – kapzsin – mindenedhez,
minden kevesedhez szívósan ragaszkodtál:
az élet vesztese te lettél!

KÉPZELETEMBEN MÉG. . .

Képeletemben még az a tavasz
ismétlődik, folytatódik ma is
s azokra a nem is órákra,
csak pillanatokra tekintek vissza.
Az a seb is mindegyre még tovább ég,
bár szinte okát se tudom már
s elmosódtak már vonásaid is.
Emlékezésem – önmagamat hozza vissza
s érzetét annak, miként zuhanunk
feltartóztathatlanul minden napunkkal
bele a megsemmisülésbe,
bele a semmibe, a teljes pusztulásba,
egyértelmű és végleges eltűnésünkbe.
Kapaszkodnunk nincs is mibe.
Leépülésünk létünk része lett,
az emlékezés pedig – öncsalás.
Létezésemet addig észlelem majd,
ameddig fájok.
Némely óránk emléke úgy sajog fel,
akár a tályog.

MINDENRE RÁESTELEDIK

Arca alig dereng már
az évek fáradt mélyéből felém,
ajka elszürkült, elszíntelenedett,
elmosódott a mosolya,
évtizedek zajaiba veszett a hangja,
vállain se csillan feszes arany bőr többé.
Lassan mindenre ráesteledik,
álmokra is és emlékekre is,
közösekre s különvalókra is,
amig alakját, mint alant a tájat
a gyülekező novemberi köd,
el nem nyeli végleg az idegenség.

AKÁRHA HALOTT VOLNÁL

Ha tiszta nyári délutánokon
a Sokoró szelid dombsorai
az ablakodig kéklenek:
emlékezz akkor kékszürke szememre!

Ha szél borzolja körötte a lombot
s a lapályon a búzaföldeket,
emlékezz akkor hajadat simító,
hajadba túró lázas ujjaimra!

Ha feljön a hold rézvörös korongja
a Rába menti fasorok fölött,
emlékezz akkor esteli padunkra
s arra az ódon városra alant!

Emlékezz minden érintésre, szóra,
a fájdalmasan kevéske időre,
a sebesen elrohanóra,
mi számunkra kiméretett!

Olykor még hangod vélem hallani:
évtizedek mélyéről mintha ideszólnál.
Élsz még, tudom, s azt is tudom, hol élsz.
S mégis: akárha halott volnál.

VALAHOL A MÚLTAMBAN

Ott lakozol valahol a múltamban,
minden új nappal mélyebbre süllyedve
ugyan, de továbbra is meghatározod
néhány évemet, éspedig olyan erősen,
hogy meg kell kérdezzem: tulajdonképpen
ki is voltál – mert hiszen már csak voltál! –
hogy ifjúságomban ennyire benne élsz
s hogy fiatal álmaim ennyire
veled voltak tele.

Szerelmünk mára rég romokban
s az időtől mind ködösebbé válik
arcod s alakod, hogy végül egészen
eltűnj, egyre jobban kifosztva fiatal
éveim hozzád fűző napjait.

Idáig érnek hozzám a magasba
a hullámtörés zajai, a tengerparti
fehér városka zajai, hol sose jártál
s nem is fogsz; alkonya színorgiáit
sem ismered meg; behullasz a sötétbe
s egy nap nem hoz vissza már az emlékezés se,
talán mert már magam sem akarom.

Rövid pár évre bárki voltál nékem:
kőd vagy csupán, ma már csak némaság.
Úgy állsz – idegenként – a messzi múltban
mozdulat nélkül, szavaid és ízeid nélkül,
akár a távol hegyélen a béna fák.

EGY HAJDANI BÚCSÚZÁS

Egy hajdani búcsúzás még ma is nyomasztó
fájdalma a lélek mélyében valahol,
a „mindörökre” és a „soha többé”
kínjával átítatott pillanat,
az árulás az ölelésben
és mosolyban, az utolsóban
s csalárdság a kar fehér intésében.
Áll még és néz egyre utánam, de lelkében
elfordult már tőlem és visszaindult
tennivalók, hétköznapiak menedékébe,
bele az ismertbe, a megszokottba
– a kisszerűbe? A biztosba!
Intett utánam s fehér tenyeréből
égre röppentek, szerte szálltak
egykori közös álmaink,
mint gazdátlanra árvult madarak.
S míg ajkain a kiürült mosoly
egyre bizonytalanabbá mosódott
– követtek engem, velem jöttek úton
ezek az álom-madarak
és szárnycsapásuk itt csattog körülöttem
ma is még egyre ezeken
a távoli, északi vizeken.

BÓLINTANAK A LÉTTELENBŐL

Micsoda régimódi nyár!
Akárha egy másik életből...
Emlékképeket csal elő
a feledés hamuval borított
rétegei alól, fehérizzású
nyarakét. És régen halottakét,
kik susogni kezdenek a szívemben
halottakként is haláltalanul,
susogva is léttelenül, akik mind
mögöttem már a forduló időben,

a könyörtelenül tovairamló,
megismételhetetlen létben,
kikkel esetleg egykor együtt álltam
egy ilyen, egy hasonló nyárban.
Szólnak, de szavukat nem értem,
intenek az árnyékvilágból,
bólintanak a léttelenből
ide felém, mint mikor éltek,
még éltek; s mintha valóságos
lenne most is a jelenlétük,
mintha falat törnék feléjük:
már állunk újból megint együtt
az ellobogó nyár alatt,
lehetővé téve a lehetetlent,
megismételhetővé azt az egyszerit
s folytathatóvá azt az egyszer voltat.

MESSZIRŐL HAZAÉRKEZETT

Ki ez az öregedő férfi itt,
aki az *én* életem tájain botorkál,
felkeresi, akárha tenné búcsúzóul,
emlékeim történésének helyeit
s üszkösödő évek porában kotorászik,
tisztábbra fúj és töröl ezt-azt,
sírhanthoz fölé hajlik, hogy fáradt szemével
neveket betűzzön ki és évszámokat
dörzsöljön láthatókká, s napokat,
éveket, évtizedeket tegyen
újra élővé – amennyire lehet,
szívében messzi tájak viharával
s képeivel, olykor talán észbontóan gyönyörűekkel,
de annyira *másnak tűnőknek* mégis, annyira
idegeneknek hajdan élete,
volt gyerekkora tárgyi és lelki
emlékei közt botladozva, kotorászva...

Én vagyok ez a messziről jött,
ez a messziről *haza*érkezett.
Mert *haza* ott van, ott van a *haza*,
ahol elillant éveink emlékei
sejlenek elő a rájuk rakódott
por rétegei alól és ahol anyánk
szavait véljük még hallani egyre,
a mindennél édesebb anyanyelvet.

THE INVISIBLE MAN

The Invisible Man, vagyis a láthatatlan
ember. Regénycím. Fiatal
éveim olvasmánya. S hogy eszembe
jut itt és most, mozdítja máris
a képzeletem, bár biztosan másképpen,
mint hajdanán, hiszen most azt kívánnám,
egyedül azt kívánnám,
talán kissé botorul azt kívánnám:
bár sétálhatnék láthatatlanul
szülőfalum utcáin. S aki jönne
szembe velem, szeretnék annak én ott
hosszan arcába belenézni,
vizsgálni vonásait észrevétlen,
szemét, nézését, mozdulatait,
keresve bennük múltját s múltamat,
keresve a tovaszárnnyalt időt,
az ifjúságtól boldog éveket,
a lázakat, a fényeket,
keresve értelmét az életüknek
s az enyémnek, a közülük
oly messze tűntnek.

ROMOKBAN ÁLL

Romokban áll a legtöbb egykori
magyar vár s fedí gaz, fa és bokor
Kárpátalján, Erdélyben, Felvidéken.
Csattogott értük egykor a csata
és füstölt, akár a pokol.

Temetőkertek csendje most felettük
s úgy is járjuk őket, mint temetőket.
A földben csontok, fegyverek:
szú eszi, rozsda falja őket.

S még lentebb is az ősök porlanak:
falvak s városok sírkertjeiben:
köveik dőlnek, kopnak, töredeznek.
– Ha váraink el is pusztultak, sorsa
ne legyen ugyanez a temetőknek!
Mentsük meg őket!

LEROMBOLT FALAK NÉPE

Egy másik ember életét
élem talán itt,
kitépve-kitaszítva
a sajátoméból.

Élem hát ezt az idegen
életet, mit sajátoménak
is nevezhetek már, annyira eggyé
kezdek lenni vele.

De ebben megzavar
az emlékezés olykor:
elémvillanó arcok,
fölvetődő szavak.

Volt valaha egy ország,
mit – mintha nyelvből
tenném – csökönyösen
hazámnak nevezek.

Határait nem is nagyon
találom a térképeken,
de semmiképpen nem
teljesen.

Leginkább az emlékezet
jelöli azokat ki s a halványodó
vérfoltok a romhalmazokká omlott
százados köveken.

Az én régi hazámnak
határai *ezen*:
elhalkuló, fogyatkozó magyar szavak
és gazba süllyedő kövek.

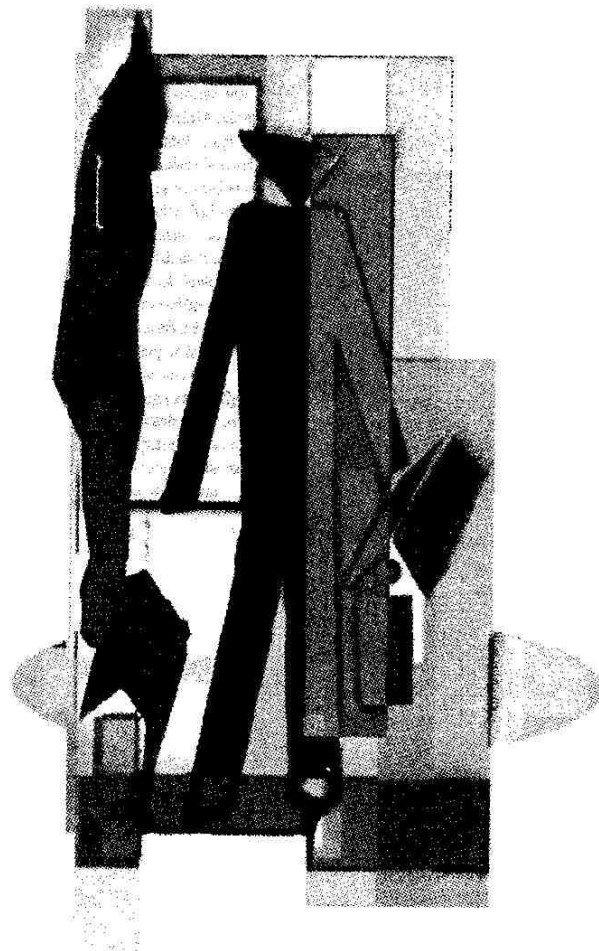
Ritkuló anyanyelvi beszéd és földig
lerombolt várfalak, ellopott városok
megkövült lelkű, kínba belegörbedt
kihalófélben lévő népe lettünk.

S élünk mindtöbben közölünk
idegenben idegen életet.
Megtartónk: fogyó szavaink s a múltat
még idéző, de kihagyó emlékezet.

RAGYOG A PILLANAT MÉG

Álmokból annyi se maradt,
hogy egy napon
szülőföldemre végleg visszatérek.
A múlt kihullt
szememből; ismert arcok
sokasága merült a léttelenbe.

Távozásom a tegnapokból
véglegesedni látszik mára
minden órával, minden ébredéssel
és minden újabb temetéssel,
bár ragyog a pillanat még,
tovább ragyog még egyre
örök szépen,
hitegetve hogy véget sose ér.

ÖRÖKSÉGEM

Két tucatnyi nyár apám udvarában,
néhány gyümölcsillatú ős szőlőskertjében,
dunántúli dombháton tavaszok láza,
kővér gabonatáblák arany hullámozása,
kisalföldi rétek, lapályok zöld szelekben –
később könyvtárak csendje, lámpafényei
s könyvespolcok, kincsekkel megrakva rogyásig.

Emlékfoszlányokból ílyképp szól vissza hozzám
magyar negyedszázadom múltja:
nevetések ezüst csilingelését hallom
valamelyik boldog és meleg estből,
amelyik talán éppen attól
szépséges, hogy már olyan távoli
s beragyogja a múlt idő arany fénye.

Ezt a negyed századot örökölttem
tőled, hazám. S mikor elhagyni
kényszerültelek, kis kézitáskámban
irodalmadból egyetlen könyvnek jutott
csupán hely: egy verseskötetnek.
Látszólag ennyi hát az örökségem
a huszonnégy benned leélt évem után.

De nekem örök részem,
s legigazibb apai örökségem
maradtál mégis s tőled lettem itt is gazdag,
mert elhoztam magammal
csempészárúként szinte ide idegen
életembe az anyanyelvemet,
melynek szavait őrlik ugyan folyton
idegen évek malomkövei,
de melynek még foszlányaiból is
alig fakuló ragyogással
szól vissza mindmáig,
szól vissza folyton idáig a múlt
s szólni fog mindhalálig.